

Българска асоциация на застраховани и пострадали при катастрофи

българска
асоциация
на застраховани
и пострадали
при катастрофи

Дончо Донеv - консултативен психолог

СТРЕС И ПОСТТРАВМАТИЧЕН СТРЕС ПРИ ПЪТНОТРАНСПОРТНИ ИНЦИДЕНТИ

● *Застрахователите все още не обръщат достатъчно внимание на този вид травми*

Пътнотранспортните инциденти се отличават от всички останали инциденти по това, че при тях винаги пряко участват хора. Дори и когато няма сериозни материални щети или физически травми, за повечето засегнати тези злополуки са **стресогенни**. Те предизвикват емоционални, психични и физиологични реакции, с които често човек не може да се справи сам. Пътнотранспортните инциденти се случват неочаквано, застрашават пряко живота на пострадалите и често водят до необратими последици. Така човек попада в необичайна ситуация, при която всяка реакция е нормална.

Обикновено част от физиологичните състояния в резултат на стрес се потискат с медикаменти и под тяхно влияние отшумяват до 12 часа след инцидента.

Шест до дванадесет часа след катастрофата започват да се засилват

Българската асоциация на застраховани и пострадали създаде първата в България Victim Support Unit (групи за взаимопомощ) за лица, претърпели пътнотранспортни произшествия, на своя интернет сайт - www.bazk.org

Ние знаем, че болката и страданието от преживяна катастрофа или загубата на близък човек върхлита изведнъж, обръква цялото ни съществуване.

Безсилие, празнота, мъка, страдание, сълзи ... всичко това обръща и запълва ежедневието на пострадалите или близките на пострадалите при пътнотранспортни произшествия. Емоционалното равновесие на засегнатите от автомобилни инциденти е трудно възстановимо и безценно.

Нашата интернет страница ние ви предоставяме възможност да се запознаете със случаи на хора, пострадали при пътнотранспортни произшествия, загубили близък или станали очевидци на катастрофи.

Нашата цел е да установим връзка за взаимопомощ между преживяващите сътресения от пътните произшествия. Ако желаете, можете да споделите и вашата история, да се обърнете за помощ към някои от пострадалите или просто четейки да намерите поне малко утеха, както и да се свържете със специалист психолог.

психологичните прояви на посттравматичен стрес. Все по-смазващо става **чувството за вина** - човек счита, че е имал възможност да предотврати инцидента или да намали поражението от него. По-леко пострадалите изпитват лична вина за страданието на останалите и предпочитат „да разменят местата си“ с тях. Възможно е да се проявят нарушения във възп-

риятието за време - става трудно да се възпроизведат хронологично събития от последните няколко часа. Времето минава по-бързо или значително по-бавно от обичайното. Тук обикновено **настъпва и емоционален обрат**. Хората, които първоначално са реагирали свръхемоционално, се чувстват „обезчувствени“. Апатичните участници в инцидента усе-

щат разразяваща се буря от емоции, които не могат да контролират с помощта на волята си. Понякога се появяват некоординирани действия и движения, непоследователност и хаотичност в мисленето, временно отслабване на зрението, пасивност, световъртеж и други.

С отдалечаването във времето от инцидента интензивността на тези състояния привидно намалява, но реално те обсебват цялата личност и изменят поведението на пострадалия. Ако не се потърси специализирана психологическа помощ, съществува реална опасност от **развитие на посттравматично стресово разстройство**. Неговите симптоми могат да се проявят от **2 дни до 6 месеца** след катастрофата и се изразяват в:

- **чувство за вина;**

- **самоизолация** - умишлено и целенасочено избягване на контакти с други хора, за което обикновено се намират много рационални обяснения и причини;

- **емоционална лабилност** - склонност към често и лесно избухване, дори агресивно поведение, бърза смяна на настроенията, понякога и без външна причина;

- **нарушения на съня** - трудно заспиване, кратък и лек сън, чести кошмари, свързани с катастрофата;

- **нарушения на храненето** - загуба на апетит и силно повишено желание за ядене или редуване и на двете състояния във времето;

- **натрапчиви спомени**, които обсебват цялото съзнание независимо от волята и имат връзка с катастрофата;

- **нарушения на концентрацията** - намалява осезаемо способността за задържане на вниманието, често се описва като: „Слушам, но не чувам какво ми говорят“, или: „Чета по няколко пъти един и същ пасаж и не знам какво пише“;

- **нарушения на говора** - най-често заекване или неспособност „да се намери“ дадена дума. Тези нарушения могат да се проявяват само когато е нужно пострадалият човек да говори за инцидента;

- **регрес** - пострадалите се държат по начин, съответстващ на по-малка възраст (често тийнейджъри започват да се държат като деца), без това да засяга интелекта им;

- **при учениците** постиженията в училище се занижават;

- **някои деца** приемат за реалност свои фантазии, като се стремят да нагодят действителността към собствените си представи;

- **цялостна промяна в поведението**, което води до промяна в семейните отношения.

В това състояние е абсолютно наложително да се потърси професионалист психолог за консултация и помощ.

По своята същност стресът има защитна функция. Той активира целия ни физически и психически потенциал, за да се справим в дадена критична ситуация. Проблемът при пътнотранспортните инциденти е, че стресът е прекомерен и често целият потенциал на човек не е достатъчен за „отработване“ на породения стрес.

Димитър Желев

РАЗВИТИЕ С БАЛАНС МЕЖДУ ЛИДЕРСТВОТО И РЕНТАБИЛНОСТТА

(Продължава от стр. 2)

Кратки отчети за годишните резултати на дружествата от холдинга направиха новите изпълнителни директори съответно на ЗПАД „Алианц България“ **Пламен Яльмов** и на ЗАД „България Живот“ **Георги Момчилов**, както и изпълнителният директор на ПОД „Алианц България“ **София Христова** и главният изпълнителен директор на ТБ „Алианц България“ **Светослав Гаврийски**. Г-жа Христова направи предложение по отношение на минималната доходност в задължителните фондове. Според нея модифицираният алгоритъм, по който се изчислява тази минимална доходност, е изиграл вече своята роля. Въпросът трябва да бъде преосмислен и разгледан съобразно новите условия, тъй като ситуацията в момента стимулира пенсионните фондове да инвестират по-рисково, защото съществува опасност да изпадат под минималната доходност. Това води до бъркане в резервния фонд и до довнасяне, за да се покрие минималната доходност. Тя каза още, че е крайно време да се повиши вноската за задължителните пенсионни фондове.

Пояснения и допълнения по някои от темите направиха първият изпълнителен вицепрезидент **Максим Сираков** (г-н Сираков посочи и данни за дейността на създаденото в началото на миналата година дружество „Алианц лизинг енд сървисиз“ АД) и из-

пълнителният вицепрезидент, отговарящ за инвестиционната политика на холдинга, **Страхил Видинов**.

Г-н Сираков съобщи, че „Алианц“ в световен мащаб е с отлични финансови резултати, като това се отнася и за „Алианц Нова Европа“. Във връзка с публикации за първенстващо мяс-

задача.

Убедих акционерите, че с направените размествания ще дам шанс поне на трима-четирима колеги, които са се доказали в една сфера, да влязат в друга, която им е интересна; това би обогатило не само тях, но и колегите, с които работят, би обогатило и клиентите, за които те ще работят. Мисля, че тези хора, познавайки повече елементи от структурата на холдинга, те в следващия момент ще бъдат готови да заемат други позиции не само в „Алианц България“, но и в „Алианц“ по целия свят. Г-н Желев припомни, че двама българи в момента работят за „Алианц“ в Германия, двама - в съвместно дружество в Русия, един - в Словакия, и т.н. **Орлин Пенев** ще изпълнява функцията на главен оперативен директор, което е философията на „Алианц“ през последните няколко години с налагането на нов управленски модел.

Г-н Желев взе отношение (по този въпрос повече разяснения даде г-н Видинов) и по темата за оттеглянето на „Алианц България“ от договорните фондове, което предизвика в края на миналата година напрежение на Българската фондова борса (БФБ) и някои неадкватни коментари в пресата. „Алианц България Холдинг“ продължава да вижда остатъчни рискове на българския капиталов пазар като цяло, дори и след спада в последните месеци. Становището на холдинга е,

че отделни акции на публични дружества на БФБ имат потенциал за положително развитие в бъдеще. Правят се селективни покупки, съобразно мениджърските виждания и преценки. „Алианц България Холдинг“ продължава да е един от основните участници на БФБ въпреки извършените обратни изкупувания на дялове от български колективни инвестиционни схеми. Портфейлът от български акции на пенсионните фондове, управлявани от ПОД „Алианц България“ АД, надхвърля 100 милиона лева към сегашния момент.

Г-н Желев съобщи, че преди няколко дни от „Алианц България Холдинг“ са отпразнували към министър-председателя Сергей Станишев предложение държавата да разреши на българските пенсионноосигурителни дружества да инвестират до 15% от активите, които управляват, в проекти, одобрени от Министерски съвет, чрез закупуване на акции, като правото на глас може да се упражнява по определен от законодателя начин. Такива проекти са: „Южен поток“; „Набуко“; „Бургас - Александруполис“; АЕЦ „Белене“ и други производители на електричество; автомагистрала на концесия.

С това предложение могат да бъдат постигнати няколко стратегически важ-

ни за държавата и за пенсионноосигурените лица цели: осигуряване на финансов ресурс, без за това да се ангажират средства от държавния бюджет; запазване правото на контрол от страна на държавата върху стратегически национални проекти; даване на възможност на над три милиона българи да участват непряко в тези проекти и да получават доходност от тях; предоставяне на допълнителна възможност за инвестиции на пенсионноосигурителните дружества.

На въпрос на в. „Застраховател прес“ относно самосезирането на Комисията за защита на конкуренцията по повод евентуално картелиране между застрахователите по застраховката „Гражданска отговорност“ г-н Яльмов категорично отрече съществуването на картелно споразумение. Застрахователите трябва да са отговорни към своите клиенти, изтъкна той. Какъв е начинът? Като се заплащат възникналите щети на пострадалите хора. Сега става дума за стотици хиляди и милиони левове, особено когато на пътя е отнет човешки живот. Застрахователите трябва да притежават правилно изчислена премия и правилно заделени резерви. В България премията е доста ниска и е нормално тя да поскъпне, за да бъдем отговорни към своите клиенти, обобща г-н Яльмов.

Бел. ред. Повече информация за резултатите на „Алианц България Холдинг“ ще публикуваме в следващия брой.

СЛАВИМИР ГЕНЧЕВ

Снимки ХАЧИК РУМЯН